

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Agens De Rebus Ecclesiæ Sacris, & profanis, earumque usu, acquisitione,
conservatione, & alienatione

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

§. 3. De Donationibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61834)

primitias Deo separatim offerant; modò Ecclesiæ suæ modum, moremque unusquisque observet. Etenim, quod Jus positivum attinet insertum legibus supracitatis, fere omnibus in locis antiquatum est, ita ut hodie per modum tributii & stipendii decimæ, ac primitiæ solvantur. Quod verò Jus naturale est, manere fateor, quoad necessariam Ministrorum Ecclesiæ alimoniam: at quia nunc aliunde satis provisum est, hæc quoque obligatio neminem ligat. *Azor. l. 7. c. 38. q. 3. Bonac. Tom. 2. p. 354. n. 1. Silv. V. Decima. num. 4. Tabiena, Armilla eod. Zerola par. 1. V. Decima. num. 1. Barb. in c. statuimus 16. q. 1. Durantus l. 2. de Ritibus c. 26.*

§. III.

De Donationibus.

I. Quia Oblationes & primitiæ sub eodem genere cum donationibus sunt, de his consequenter agendum est. Donatio autem definitur *rei licita nullo iure cogente, merâ liberalitate facta collatio. Azor. l. 8. Rubr. 53.* Nam quæ sub conditione fit, non cenietur propriè dicta donatio. Legistis Donatio est, cum quis ea mente liberalitatis gratia aliquid dat, ut statim accipientis fiat, neque ullo casu ad se reverti velit. *l. 1. ff. de Donationibus. eaque absoluta & vera donatio dicitur. l. 35. §. 1. & l. 42. in si ff. de mer. cau. donat. Connanus l. 5. cap. 10. Melonius Tit. 4. num. 1.* Perficitur autem vel traditione rei nulla promissione prævia, vel nudo pacto, & simplici promissione. Hac obest stipulationem require-

bat, nunc modo pacto contenta est. *l. si quis argentum C. de Donationibus. Contractus nominatus est, unius partis obligatione ligatus. Iul. Clar. l. 4. sent. §. Donatio quest. 1. Tholojon. in Syntag. l. 28. c. 7. Vvesenbec. l. 39. Pandect. tit. 5. Gomez. Tom. II. cap. 4. Palao. Tract. 32. disp. 2. Pun. 1. Less. c. 18. Dub. 1. num. 5. Treutler. Voll. II. Disp. 19. num. 1.*

II. Donationum duo genera sunt, alterum inter vivos, alterum causa mortis. *Instit. de Donationibus. init.* Inter vivos, quando rem donatam malo habere eum, cui dono, quàm me. Causa mortis, quando rem mihi, dum vivo, retineo, sed malo eam habere illum, cui dono, quàm hæredem meum. Alii aliter definiunt ex *l. 1. ff. de Donationibus. V. Palao loco citat. Pun. 13. num. 3.* Donatio inter vivos proprio nomine dicitur, quæ neque mortis causa, neque nuptiarum, sed à vivente in viventem solius liberalitatis causa fit; solaque voluntatis reificatione sic perficitur, ut traditionis necessitatem adferat; publicis literis consignari, nisi 500. aureos excedat, non debeat: ab ingrato tamen repeti certis causis possit. *l. ult. C. de revoc. don. Vvesenbec. in Pand. l. 39. tit. 5. Layman. l. 3. tract. 4. c. 12. num. 3. & 4. Lessius cap. 18. Dub. 2. Reginald. l. 25. cap. 61. num. 619. Onnate Disp. 31. sect. 1. & sequ. Tuschus Concl. 661. & sequ. Tagard. de Contr. l. 4. c. 5.*

III. Si qualitatem & modum attendis, Donatio inter vivos alia simplex est, seu absoluta, alia conditionalis, cui nimirum annexa causa est, propter quam fiat, intellige, sequentem, non præcedentem; quò refertur etiam conditio & modus.

modus. Aliqui in perfectam, seu propriam, & imperfectam seu impropriam dividunt, quod eodem recidit. *Azor. l. 8. n. 53. Angel. in 7. Donatio*, quem alii *Summista* sequuntur.

IV. Inter donationes ob causam celebris est Donatio propter nuptias: Donatio causa dotis: Donatio remuneratoria, & ea, quam supra causa mortis appellavimus. Donatio propter nuptias est, qua vir uxori dat in vicem, & securitatem dotis, ab eo pro sustinendis oneribus matrimonii acceptæ. Olim donatio ante nuptias vocabatur *l. ult. C. de donat. an. vel pro nupt.* Donatio causa dotis fit marito ab uxore pro oneribus matrimonii. *l. pro oner. C. de ju. dotis.* Ea conitante matrimonio revocari non potest, nisi maritus ad inopiam declinet, vel bona illius fisco inferantur, *l. si constante juncta l. si marito et. solu. matr.* Donatio remuneratoria fit in vicem præstiti officii, antidotalis nuncupata, per se irrevocabilis. *l. aquilius l. si pater 32. tt. h. r.* E contra revocabilis est donatio sub modo, vel conditione (neque enim distingo) si præscriptus modus non servetur ab homine privato. Ecclesiæ enim non oberit nisi expressè cautum sit per clausulam revocatoriam. *Si modus non servetur, irrita donatio est*, aut similis aliqua. *c. Verum de condit. appof. C. de donat. sub modo Baldus, Cynus, Imol. Molina D. 289. Sanch. l. 6. de matr. D. I.*

V. Donatio sæcularis excedens quantitatem 500. solidorum (hodie 800. aureos Ungaricos faciunt teste Wefenbercio) absque insinuatione facta invalida censetur jure civili *l. Sancimus C. de donat.* Non vitiatur tamen, nisi quoad excessum *Gaill. l. 2. obs. 39. Palao Disp. 2. pun. 23. §.*

1. Si autem Ecclesiæ, vel pietatis causa fiat, etiam absque insinuatione valet. Felinus in c. Ecclesiam S. Maria, & communiter alii DD. Nam Juris Cæsarei leges, nisi ab Ecclesia approbentur nihil illi præjudicant, *c. nunquam D. 95.* Cæterum insinuatio dicitur, cum Judex à donante rogatus. Sua auctoritate donationem approbat: ubi requiritur, ut donans voluntatem suam indicet, ipsaque donatio in scripturam, & acta publica redigatur, hoc est, coram Judice divulgatur, & in actis publicis conscribatur: Hodie tamen usu receptum videtur, ut si donatio scripta Judici indicetur, aut denunciatur, nihil amplius exigat. *Onnatus de contract. disp. 30. sect. 2. Tusch. Concl. 646. n. 70.* Ab hac insinuandi necessitate libera est donatio facta in redemptionem captivorum, reparationem ædium ruina, vel incendio cõsumptarum: item in milites ab ipsorum præfectis. *l. pæn. C. eod.* Præterea donationis à Principe Superiorem non agnoscente alicui privato, vel contra à privato Principi factæ. *Glo. in l. Sancimus. eod. Onnatus. l. cit. sect. 9. Palao l. cit. §. 5.* Denique insinuationem juramento suppleri, confirmat. *Soncinus, Rubens, Jul. Clarus Gaill. l. 2. obs. 39. Less. c. 18. D. 13. num. 100.*

NOTA. Solidus in Jure Cæsareo pro aureo accipitur, quorum 72. libram conficiunt. *l. quotiescunq. C. de susceptor. & arcar. l. 10. Glo. ibid. in V. aur. auri.* Sed quia in singulis ferè Provinciis alius valor est, ad legales reducere oportet, & curare, ut suppleatur, quantum deest, ad conficiendam libram ex 72. aureis: & quia plerumque minores sunt hodierni nostri, evenire potest, ut septingenti non excedant summam quingentorum, quæ absq; insinuatione

auatione legibus permittitur. Coloniz, ait Gail. l. 2. obs. 39. n. 4. mille ducentorum, & Aquisgrani duum mille aureorum monete currentis donatio valeret, absq; inuinatione facta. V. Tusch. Concl. 646.

VI. Episcopus, & Prælatus Ecclesiasticus absque consilio Canonicorum, aut fratrum suorum non potest magnas donationes facere de rebus Ecclesiz, aut Monasterii, factasq; revocare licet successori. Neque enim domini rerum, sed administratores, & Procuratores sunt. c. sine exceptione l. 2. q. 2. c. fraternitatem 2. de Donat. c. nulli de reb. Eccl. alien. c. Abbati dist. 54. Vivianus in c. Apostol. de donat. Roder. To. IV. c. 15. Tusch. Concl. 683. Fagund. de Contr. l. 4. c. 3. n. 9. De qua re amplius in Tit. ultimo, ubi de alienatione bonor. Eccles. Sermo erit.

VII. Idem de Laicis potestatibus dicendum, posse nimirum Successorem in Regno aliquo vel principatu revocare donationes factas à prædecessore, si inde resp. graviter læsa videatur. Quamvis enim major regum, Principumve, quam Prælatorum Ecclesiasticorum in bonis temporalibus potestas sit, non licet tamè ea quæ ad Coronam ipsam, ejusque conservationem spectant, temerè alienare. c. Apostolica eod. tit. Molina tract. 2. de Majoralib. D. 576. n. 9. Barb. in cit. Apostolica.

VIII. His non obstantibus, cum de donationibus agitur contra donantem, plenissima interpretatio facienda est, ita tamen ut nemini præjudicetur. c. cum dilecti 6. de donat. Similiter clausula onerosa post multas donationes posita, proximam tantum respicit. In fine citati cap. additur gradatio notatu digna. In contractibus, inquit, plena, in testamento plenior, in

beneficiis autem (non deviantibus à jure communi) plenissima est interpretatio facienda. Abb. Innoc. Imola. Ostiens. Vivian. in Rationali. Barb. in c. dilecti. de donat. Rora in noviss. decis. part. 1. decis. 366. Alex. Conf. 12. lib. 2.

IX. Illorum, qui donare non possunt, Silvester undecim, Angelus viginti tria genera numerat. Brevitatem sectantibus pro generali regula sit, neminem jus donandi habere, qui vel propria bona non possidet, vel eorum administratione caret, aut lege prohibetur. Iisdem tamen permittitur modicas largitiones, & statui suo convenientes facere. VVesenbec. in Pand. l. 39. tit. 5. n. 4. Tholos. l. 28. c. 7. Az. To. III. l. 11. c. 3. q. 1. Laym l. 3. tr. 4. c. 12. Arm. n. 3. Onnatus disp. 30. Sect. 5. Filliuc. tr. 34. c. 2. Escob. tr. 6. exam 4. c. 2. Fagund. l. 4. c. 6. n. 13.

X. Donatio simplex, & merè liberalis facta conjugum à conjugum non continuo firma est, sed pro arbitrio donantis revocari potest. l. 3. §. sciendum. l. sed interim tit. de donat. inter vir. & ux. c. ult. eod. tit. Melonius tit. 44. n. 36. quia amor prodigus est, & inopiam parit Bald. Confil. 29. Eadem tamen morte donantis confirmatur, si nullo modo revocata est. l. Res uxoris. l. donationes, quas parentes. C. de donat. in vi. & vx. Requiritur autem, ut rei donatæ traditio antecesserit. Excipe 1. conjuges Principes, quorum contractus instar legum obligant. l. pen. C. de donat. in vi. & ux. 2. donationes, in quibus donans non fit pauperior, & accipiens non fit ditior. Gl. in c. donatio eod. tit. 3. Si vir uxori dotem promissam remittat l. si constante. C. de donat. ante nupt. 4. vel si uxorem dotet causa remunerationis, ut si juvencula seni, aut nobilis ignobili nupsit. Glo. in l. si vo-

luntate C. de dotu promiss. §. Si conjux in domo conjugis gratis habitare permittatur, vel illius servis, aut vestimentis ulus fuerit. 6 Denique si donatio remuneratoria sit. l. quod autem §. si vir ff. de donat. inter vi & ux. Panor. in c. donatio eod. n. 42. Azor. l. cit. Tanner. in 22. D. 6. q. 2. D. 2. n. 25. Gail. l. 2. obs. 39. Tusch. Concl. 690. Melonius loco cit. num. 37.

XI. Nec omnino firma est donatio patris purè & simpliciter facta filio in potestate suâ constituto. Sitamen res ipsa tradita fuerit, & nūquam revocata, morte patris confirmatur, perinde, ac si ab initio valuisset. l. 2. iunctâ Glo. V. adminicula C. de in off. donationibus. Palao disp. 2. pun. 26. §. 1. 3. Treutl Voll II. Disp. 19. n. 3. Illud in dubio est, an simplex donatio facta liberis in potestate patria constitutis post illius mortem conferenda sit? 1. Donatio facta filio emancipato conferenda est. l. ut liberis C. de collationib. 2. facta liberis in patria potestate constitutis post patris mortem non est conferenda, quæ censetur à patre, ut præcipuum filio relictu arg. l. par. C. de collat. Excipe, nisi pater, cum revocandi jus haberet, voluerit, ut conferretur: vel nisi frater aut soror talem collationem petat, eò quòd ipsi quoque donationem seu simplicem, seu ob causam v. g. propter nuptias, aut dotem conferre teneantur, ut sic evitetur inæqualitas. 3. Donatio ob causam facta, puta, propter nuptias, aut dotem post mortem patris, vel avi donatoris conferenda est, juxta l. cita. V. liberis & l. pen. C. eod. Excipe, nisi donans expresserit, nolle se, ut filius vel filia hanc partem præcipuam haberet, tamen sine diminutione legitimæ aliis liberis debita juxta Auth. ex testa-

mento C. eod. Idem dicendum de donatione facta filiis ob ingressum religionis, vel in patrimonii titulum ad sacros ordines suscipiendos, quia per hoc non minus, quàm per nuptias stabilem statum acquirunt. 4. Nō conferuntur, quæ filiofamil. ad militiam vel aulam Principis proficiscenti donantur: neque quæ pater filio ad studia literarum mittit l. quæ pater ff. familia herciscunda. 5. Non conferuntur, quæ filio dedit pater liberè, vel expendit ad instituendam peregrinationem, redimendam captivitatem, solvendam multam ex delicto contractam. l. liber captus C. de captivis: item quæ accipit ad publicos ludos, aliamve honestam recreationem, convivium Doctorale, primitias, ad comparandum beneficium, vel artem addiscendam: quia hæc omnia ad decentem, & honestam sustentationem necessaria sunt. l. quæ pater ff. herciscun. fam. Molina D. 240. Nav. c. 17. n. 165. Less. c. 18. D. 12. Vasq. de testam. c. 7. n. 147. Laym. l. 3. tract. 4. c. 12. n. 12. Gail. l. 2. ob. 38.

XII. Donatio nondum acceptata revocari pro libitu potest Gomez l. 2. c. 4. Less. l. 2. c. 18. Palao. Disp. 2. Pun. 2. §. 31. §. 4. acceptata verò & perfecta non potest revocari ad libitum donantis l. ult. C. de revoc. donat. Generaliter sancimus omnes donationes lege confectas firmas illibatasque manere. Juvari enim nos, non decipi beneficio convenit. l. in commodato ff. commodari.

Excipe 1. Si donatarius ingratitude vitio laboret: cujus numerantur quinque species in se. cita. Prima est, si manus impias donotari inferat. Secunda, si atrocem contumeliam vel injuriam in eum properat. Tertia, si grave damnum bonis ipsius conciliet. Quarta, si vitæ ipsius infidias struxerit.

seruerit. *Quinta*, si conditionem appositam donationi implere voluerit. *Abb. c. ult. de don.* Cum autem prædicta pœnalis sit, ad similes casus extendi non debet. *V. Melon. Tir. 44. n. 25.* Quid verò, inquit, si juramento firmata Donatio sit? nihilominus revocari poterit, quia juramentum sequitur naturam actus, cui superadditur. Cum ergò valor donationis pendeat à prædictis quinque casibus, adeoq; donatio sit conditionata, cessante conditione perit substantia actus, & quod adhæret illi juramentum. *Palao l. cit. n. 6.* Non licet tamen hæredibus etiam revocare donationem, quia jus revocationis censetur esse personale, quod non egreditur limites suos à legibus constitutos *l. c. ult. de donat. ubi Glo. & alii* notant etiam in hæredibus donatarii cessare potestatem revocandi donationem.

Excipe 2. Si donatio liberis inofficiosa sit, legitimam illorum tollens, vel diminuens. *l. 1. & seq. C. de in off don.* Neque hic juramentum patris oberit, quia in favore liberorù à Jure talis revocatio statuta est.

Excipe 3. Inopinatam prolis susceptionem. *l. si unquam C. de revoc. donat.* Nititur exceptio hæc verosimili præsumptione. Nemo enim censetur ita posteritatem suam despicerè, ut extraneos præferre malit. *Schneidevvin. l. 2. Inst. tit. 7. § sciendum n. 9.* Hæc tamen & priora sic accipienda sunt, ut Ecclesiæ nihil præjudicent: quia illius causa, non minus, quàm filiorum favorabilis est. Cedendum nihilominus ulque ad legitimam filiorum, quæ illis danda *Felinus in c. in præsentia de probat. Comitulus l. 7. quest. 7.* Expedire quoq; DD. monent ad vitandas offensiones, ut quod Ecclesiæ aut Monasterio donatum est,

totum reddatur liberis, quemadmodum Aurelium Carthaginensium Episcopum fecisse *S. Aug. Sermon. 9 de diversis restatur.* Quàm laudabile, inquit, factum *S. Aurelii Carthaginensis Episcopi*: Quidam enim, cum liberos non haberet, nec speraret, res suas omnes, reservato sibi usufructu donavit Ecclesiæ. Nati sunt ei filii nec opinanti, reddidit Episcopus eam, quæ donaverat. In potestate habebat Episcopus non reddere, sed jure fori, non poli. *Silv. V. Donatio l. n. 16. Tholos. l. 28 c. 9. & 19 Azo. III. l. 11. c. 8. Less. c. 18. D. 14. Laym. l. 3. tit. 4. c. 12. n. 17. Tanner. III. D. 6. q. 3. D. 2. Vallens. l. 3. tit. 2. §. 1. n. 7. Vivianus in c. ult. de donationibus. Connanus l. 5. c. 10. n. 3.*

XIII. Quod diximus, inopinatæ prolis ortu donationem revocari usque ad legitimam, intelligi volumus de donatione bonorum omnium ac jurium acquiritorum, non verò acquirendorum. Unde renunciatio hæreditatis nondum aditæ, sive ea delata sit, sive tantùm sperata, prolis insperatæ susceptione non revocatur. Cum enim citata lex exorbitans sit, de donatione semel factâ revocanda strictè interpretanda est, ut non intelligatur, nisi de donatione propriè dictâ, quæ est juris acquisiti, non verò acquirendi. *Covar. l. 1. c. 19. & Tuschus Concl. 712.* cum aliis multis quos magno numero allegant.

XIV. Donatio remuneratoria eo modo, & iisdem causis, quibus donatio simplex, non revocatur. *l. si pater ff. de donationibus.* ubi disertis verbis edicitur, revocationi locum non esse, nisi in donationibus omninò liberis, & gratuitis, quia instar contractus se habet, Quam ob causam supra usi de industria

sumus terminis, qui donationem simplicem exclusivè denotent. *Gloss. 2. in l. fin. & ibi Bald. Salic & alii. de revoc. donat. Tholosan. l. 28. c. ult. Onnatius disp. 30. Sect. 12. Palao disp. 2. Pun. 22.*

XV. Donatio causâ mortis revocari potest 1. quodocunq̄ pœnituerit donatorem. 2. Si cesset periculum, cuius intuitu promisit. 3. Si donatarius ante donatorem vita excedat. Si autem, qui promisit, & donavit, non revocaturum se juramento edixerit, in donationem inter vivos factam mutabitur. *Covar. de testam. par. 2. n. 37. Tholos. l. 28. c. 14. Reginald. l. 25. c. 61. n. 619. Dynus Consil. 44. Onnatius disp. 31. Sect. 6. Tuschus Conclus. 672. Melon. l. cit. num. 57.*

XVI. Si donatio ob causam præteritam, vel præsentem fiat, ea non subsistente invalida censetur, nisi donator actu, vel habitu ita affectus sit, ut putetur, nihilominus velle illam valere. *l. 1. C. de dona. sub mode. Tuschus Conclus. 631. & 636. n. 22. Ratio*, quia ejusmodi donatio involuntaria est, & ex errore profecta. Neque ignotum est, alios quoque contractus concidere, quibus error & ignorantia causam dedit. Si tamen res absolutè donetur, nec circa substantiam rei, vel personam donatarii error sit, aut substantiam ipsius actus: sed solùm circa conditionem accidentariam, aut causam secundariam, non erit planè irrita, quamvis arbitrio donantis revocari queat. Donatarius autem, si non fuit erroris causa, retinere donum potest, donec revocetur. *Medina in 22. q. 24. Lessio 18. D. 17. At, inquis, unde sciam, quomodo affectus fuerit donator? R. ex conditione dantis & accipientis; item ex causa propter quam,*

quæ si non excludat alias censerì potest, ratam velle donationem suam. Exemplum in paupere habes, qui morbum, vel sanctitatem simulat. Movetur ad dandum Cajus, quia putat sanctum esse, quod licet verum non sit, verum nihilominus est pauperem esse. Censetur ergo elemosinâ dedisse pauperi propter Deum, si ve sanctus sit, si ve non sit. Vnde nec ad restem obligamus id genus hypocritas, quia intentio donantium est, in paupere promereri gratiam Dei, qualiscunq̄ tandem ille fuerit. *Less. l. cit. n. 13. Soto l. 9. q. 7. art. 3. Mascard. Conclus. 560. Fagund. l. 4. c. 4. num. 4.*

§. 4.

Satisfit Dubiis circa donationes.

DVE. 1. An & quomodo locum subinde habeat Donatio tacita?

Resp. Sola rei traditio tacitè facta non sufficit, ut donata censeatur. Vnusquisque enim ad lucrandum & acquirendû, quàm relinquendum penior esse præsumitur. *l. cum de indebito ff. de probat.* Bartolus igitur ex conjecturis discernendum monet. *l. qua dotu ff. solu. matr.* Conjectura autem sumi potest ex antecedentibus, subsequentiis, & præsentibus. Puta 1. ex contanguitate. Hinc quæ dantur à contanguineis sponsæ, acquiruntur viro, quia donata censentur, & quæ à contanguineis viri, acquiruntur sponsæ ob eandem causam. *Barb. in l. si plures §. in ar. rogato ff. de vulg. & pupill. institut. Menochius de arbitr. Casu 88. 2.* Ex meritis, & obsequiis præstitis. Post hæc enim quod datur pro dono, & munere suscipitur. *l. si verò non remunerandi §. Idem Papinianus ff. Mandati.*